

Observatoriul este de două ori în
septembra, Mercurea și Sambat'a.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a in laintrului monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Nr. 90.

Sibiu, Sambata 13/25 Novembre.

1882.

Din vieti'a parlamentara.

In anii din urma auctoritatea parlamentelor s'a compromis si a scadiutu in mai multe tieri constitutionali ale Europei preste tota asteptarea. Erau epoci si timpuri, pe care le mai tînu minte totale generatiunile mai inaintate, in care poporale asteptau cu mare doru deschiderea camerelor legislative, dela care pretendea ca se faca minuni pentru fericirea poporului, erau locuitorii cati sciau citi, din puçinele foi publice cate erau pe atunci, cauta se afle din acele sciri dela dieta, parlamentu, camera, se vedia cum s'a certatu cei din opositiune cu cei gubernamentalni; discursuri catu o di de postu le inghitiau citindu-le si comentandu la ele, ca rabinii la talmud si imamii la coran. Astazi acelui entuziasmu parlamentariu a scadiutu la 9—10 graduri de caldura. Numai momentele mai mari, decisiuni si legi mai afundu tatiatorie, sau adeca resultatele indelungelor si uritișelor desbateri se mai tînu in sama. Care deputatu cum a injuratu pe celalaltu, cati au duelatu, cati s'a trasu unii pe altii in judecata, prea puçinu mai pasu locuitorilor tierei, spargasi capetele, inpuscese ei intre ei ca si gladiatorii de odinioara, totu atata; ceea ce voru se scia locuitorii este, ca ore voru mai scadea impositele, ca administratiunea se va mai regulă, ca ore va mai fi erasi resboiu.

De alte legi, adesea de cea mai mare importanta, locuitorii abia se mai interesseda. Cauzele sunt prea inedeterminate, anume in Austri'a si cu atat mai virtosu in Ungari'a. Las' ca o multime de legi sunt cum se dice, de natura fiscală, de imposite, taxe, accise, aruncaturi pe florini, imprumuturi de statu etc., dara apoi necurmantele schimbari, modificari, substituirile de o lege prin alta, apoi erasi modificari de §§-i, alterare de legi prin ordonantie ministeriali, executarea unora pe dosu, neaplicarea altora, — tota acestea au o influența nespusa de funesta si intristatore asupra spiritelor, care face ca omenii se si perda credint'a in folosele parlamentarismului.

La retele acestea se mai adaoge unu altulu adeverit si marturisit mai de curendu in diarie

magiare ca "Pesti Naplo" s. a. Sistem'a parlamentaria, alergarea cu capulu ruptu dupa onoreala de membru alu camerei legislative a trasu dupa sine, mai alesu in cei 15 ani din urma ruin'a totala a catovera mii de familii fruntasie si honoratiori, mai virtosu dintre cele magiare, ai caroru capi si fii au platitu adesea cu tota aveera loru acea ambitiune de omeni smintiti, s'a inglodatu in datorii pe la usurari, au spartu si nimicitu linisteia si pacea familiilor, care acuma blastema alegeri, ospetie, betii, stindarte, batai si chiaru victoriile de nici-o valoare.

"In republica nulla quies", in afacerile statului nu este nici-o pauza. Asia este, afacerile statului nu potu stă nici-o di pe locu; dara acea activitate nu se poate intielege asia, ca ea se devina hostila si ruinatoria, precum se intempla pe la noi.

Cu tota acestea parti forte ale parlamentarismului, unu singuru folosu totu se poate trage din elu, daca celu puçinu vomu fi cu luare aminte la proiectele de legi, cate se iau in desbatere, din care multe taia forte afundu in vieti'a poporului. Asia stau la ordinea diley in timpulu de facia doue proiecte de legi, asupra carora tragemu si noi tota atentiunea publicului, adeca:

1. Legea de calificatiunea functionarilor municipali dela administratiune.

2. Legea de ascurarea proprietatii literarie.

Sibiu, 24 Nov. Aceasta luna a 11-ea cu dilele sale scurte, de regula amede, ploiose, adesea frigurose cu inghiatii, face pe la noi asta-data exceptiune. S'a incercat de doue ori se ninga, dara s'a inseninat din nou. Semenaturile de toamna au apucat se prinda radecini bune, si daca Ddieu va trimite preste ele unu straiu albu grosu, ca se le copere de inaintea venturilor de nordu, ele voru esit sanatosse din era. Intr'aceea pretiurile cerealielor se mai urcara ceva, executorii inse facu ca piatile de septembra se fia cercetate de catra locuitorii comunelor rurali ca si la tergurile cele mari de tiéra. Marti si vineri pana pe la amidi abia poti strabate prin cele doue piatie superioare,

dara si in piati'a de josu (carnarii, unturi, casiarii, brandiarii, pescarii) e destula inbuldiela.

De altumetrea dilele din urma acesta cetate alte-ori asia de linstita se mai inviosia din nou prin convocarea de doue adunari, in 16 sinodulu bisericescu alu compatriotilor de confessiunea evanglica augustana (luterana), de care se tine poporul sasescu aproape intregu si cateva comune magiare sau asia numitii ciangai, era in 20 se deschise sessiunea anuala a corporatiunei municipale cunoscute sub titlu de universitate sasasca, care mai reprezinta resturile autonomiei poporului sasescu, cate n'a fostu cassate prin sistem'a dualistica. Cercul de activitate alu acestei universitatii e marginitu la administrarea avelei remase, la impartirea de ajutore si la unele ramuri economice.

Starea sanetatiei in Sibiu si impregiuru este satisfacatorie; bila de versatu nu mai insufla grija, ca-ci casurile s'a inpuçinat si afara de acesta morbul avu caracteru periculosu numai in casuri extraordinarie.

— Sinodulu mestecatu alu diecesei r.-catolice deschisul de catra dn. episcopu diecesanu Leonhart la Alba-Jul'a in 20 Novembre, compusu din 116 membrui, a decursu in buna regula. Raportul anuale care a servit de baza la desbateri si luari de concluse, daca este unulu din cele mai lungi, e inse si forte instructivu asia, in catu lectur'a lui alaturata la a computului sau contabilitatii, iti da o idea clara destulu despre starea fondurilor, dominiilor, a instructiunile in gimnasiele confessionali catolice, a burselor sau stipendielor care se impart din veniturile diecesane. Mai este inca de remarcatu din acelui sinod, ca r.-catolicii nu s'a genat intru nimicu a da publicitatii raportulu loru anuale intregu, ba tocma si unele ciocniri din desbateri, precum au fostu de ex. cele provocate de dn. Gabriel Ugron, respinse de dn. profesorul dr. Virgil Szilagyi, cum si altele. Scurtu, astazi dupa puçine dile potu se cunosceti toti catolicii din Transilvania resultatele sinodului loru condusu de episcopu si de ilustrulu seu vicepresident br. Ludoovicu Josika. La romani din lucrariile de mai inainte ale celor trei sinode pana acum nu se

Foisiora „Observatoriului“.

O discusiune fribinte asupra portului nationalu romanescu.

(Urmare si fine.)

Studiat'au cum manuedia ea aculu, cum face taietur, cheia, chivelu, si cum stilisedia contur'a brodariei? Numerat'au cate dile muncesce la campu, in casa, si cate la ale portului? Socotit'au catu cheltuesce cu firul cosutu in maneci, tiesutu in opregu, seu pusu pe capu ca coverlacu ori conciu? Gandit'au ca acelu firu luciosu, adesu platitu cu perderea unei vacutie, seu a unor saci de bucate, — dupa o scurta vreme se urtiesce, apoi se imbia darsarilor pe unu pretiu bagatelu? Vediut'au ele ori Dvostra, ardiendu o grama de 4—5 centenarie de panseturi rupte, dar grele de brodarii cu firu? N'ati simtitu jale cu bietele manice au muncitu, si pagub'a de banii ce s'a lapadatu? Nu ve-ati intristatu de flacara ce le mistuesce; si nu ve-ati indignatu de surisulu jidovului ce jintuia in ele?

De nu ati judecatu de asemenea fapte reali, nu e mirare ca din optu si altii la spate, nici-una n'a iniescu carui portu se atribue lucsu, si ce numescu lucsul care ruina averi parintesci, imbogatindu pe jidani? Nu e mirare ca interpretati ideile mele, ca si candu aru degrada portul nationalu, dusmanindu-lu pentru intrarea in salonele Romaniei. Nu e mirare: confundarea ori confusa esplicare ce ati culesu din cele „vediute si audite“ de mine, isi are de fundimentu intunericulu si somnuri'a.

„Lumina! . . . investitura! a disu Cichindealul. Dvostra vi se impertasiesce, ca nu intre hotare, ci inchise intre patru pareti se investiti carte romanescu, ca-ci adi e rusine a se numi „dama“ si a nu sci ceti cum se cade.

Acum se revinu la portul din „tiéra“ reprezentat prin damele din Caransebesiu, Lugosiu e. c. care inainte de a'lui imbraca, s'a informatu de materiale

obincuite la curtea regale din Romani'a, precum si la alte familii de distinciune."

Asia ati disu Dvostra, a buna sema uitandu ca si buh'a si-a laudatu podobe. Sau ati crediutu a impressiuna cu cuvinte luate din ventu?

Tocmai de aru fi asia, nu ve contradiceti de spaima? — Alergandu dupa isloci si borangiucu, unde ve remane laud'a cea cu promovarea industriei si emularea in brodarile de tehnica mai complicata? — Punendu-ve rendu cu sublim'a femeia regina, cu poetul Alecsandri, unde e inaltul scopu, statornici'a seriosului indemnu a aduna porturile nationale, a redica industria, si a ajuta pe tieran'a instruindu-o in cele ce-i sunt inca necunoscute? In ce culminedia apretiarea dispositiunilor ei admirate chiaru de straini? Prin ce manifestati iubire catra virtutile caracteristice tieranei nostre, care in secoli vitregi, creditiosa limbei si portului a fostu angerulu pazitoriu alu natiunei intregi? Au dora credeti ca o remunerati cu scusa'ticalosa, ca „portul ei este brutu si necultivat?!

De vi s'a treditu ambitiunea a impinge inainte carulu progressului nationalu, prin poporalisarea zavelci, ii, dati barbatilor danielor vostre antereulu, imineii, cauc'a, dati-le si moravurile strinse de acestu portu, si ati devenitu nemoritorie, reinviandu „tipuri de vecinica pomenire!“

Jubim Romani'a, si nu numai cu gur'a. E fal'a si mangaiarea nostra in multe privintie. Dara nu ati auditu istoria ei din periodulu turco-fanariotu, ce'i schimbase chiaru limb'a, dara apoi portulu?

Tocmai in dilele nostre recomanda o critica celor sciutori de carte: „se citescu unele foi din tiéra, se vedia, „ce siuvoiu de siocatienia a pornit u se sodomesca latinitatea.“

Asta se reduce la limba; la ale portului: poftiti „Observatoriul“ Nr. 68 an. c., carele reproduce dupa „Natiunea“ urmatorele:

„Nu de multu frumosulu costumu nationalu a incepuit a se vedea mai desu, a se introduce in societatea nostra, in balurile costumate, si multiamita Suveranei romanilor, a se vedea si in palatu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prima publicare cate 7 cr., la a doua si a treia cate 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.

Prenumerationile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatii postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

scie mai nimicu; celu puçinu noi aici in Sibiu pâna astazi nu amu aflatu altuceva, decât ca in Gherl'a i s'a luat cuventul la unu protopopu din cei mai demni si mai activi, numai din cauza ca a pronuntiatu cuventele „natiune“ si „nationalitate.“

Din monarchia austro-unguresca.

In Vien'a se sparse o adunare electorală destinată pentru o discuție în cauza celor patru deputați din partidul centralist, numita forte pe nedreptu liberală. Cauza spargerei se dice că ar fi fostu concurentul insuflatoriu de grija a unui număr mare de socialisti, despre cari se presupunea, că ar fi planuitu turburari noue. Acest incident adăosu la multimea celorlalte, este proba nouă, că nici Vien'a nu mai este capitala cea renomata că capitala musicei, glumelor si dantului.

Din Galicia dela Leopole se scrie, că în fine cauza bunului omu mitropolit Sembratovici s'ar fi terminat definitiv. Preas. sa se retrage pe tota vieta sa la România cu o pensiune subire numai de 6000 fl. v. a. De alta parte preotii Naumovicz si Ploszansky, apoi cei doi sateni Zalusky si Spunder, cari fuseseră condamnați în urmarea cunoștinței processu politicii tendențioase, au apelat atunci indată. Într-aceea însele consistoriul stramutese pe Naumovicz din parochia sa, după care densulu începându-se să vendia anume pamenturile căre erau dreptă sa proprietate; atunci însele prefectul districtului (polonu fanaticu) ceru arestarea lui sub pretestu că cela ar voi se fuga în Russi'a; tribunalul însele mai moderat respescăntu mai multu libertatea personală violata desu de către autoritatile politice, au cassat sentenția prefectului și a decis că Naumovicz se fia lasat în buna pace, căci iau ajunsu lui pâna în gâtul maltractarilor de mai înainte.

In Agram capitala Croaciei a reprezentat celu mai renomata filologu Danici, carele 'si castigase merite neperiferioare pentru limbă serbo-croată mai virtuosu prin elaborarea celui mai bunu dicționariu, din căte s'au vedutu pâna acum în acea limba. Doliul pentru perderea aceluia barbatu este generalu între slavii meridionali. Fiind că Serbi'a ceru că remasibile pamentesci ale lui Danicici se fia transportate la Belgrad, semena că densulu a fostu de nascere din Serbi'a. Din biografie lui, dacă aceea va ajunge si la noi, vom fi informati mai bine.

Comedi'a politica dela Maramurasiu.

Memorialul celor 153 delegați ai partidei naționale romane adunati la Sibiu în Maiu 1881 fu condamnat că „antipatrioticu“ în adunarea convocată pe 21 Nov. a. c. în M.-Sigetu, de către cine? De către onorabil domn Vasile Mihalca, consiliariu regescu și v.-comite alu comitatului Marmatiei, romanu de nascere.

Asia dara scirea venita nouă dela BPest'a cu dat'a din 16 Novembre si publicata pe col. 4 din Nr. 88 alu „Observ.“ a fostu autentica, cu acea singura modificare, că adunarea nu a fostu convocata de către domnul Gabrielu Váradi, ci de a dreptul de către primul functionariu alu comitatului, căci demnitariulu acestuia, domnul Lonyay, frate bunu alu comit. Lonyay, s'a trasu astădata la spatele functionariului, că se'si dea acesta în capu cu romani, si daca e că se patia vreun blamagiu, se fia numai pentru dn. Mihalca.

Noi amu numită acea demonstrație comedie, altii o voru numi de siguru farsa, indată ce se voru informă despre urdirea si decursulu ei.

Memorialul politicu alu romanilor a produs la Budapest'a în cercuri de cele competente impresiune cătu se pote de neplacuta mai înainte chiar de a fi fostu citit. „Acum a, tocmai acuma?“ sună întrebarea în căteva dile, apoi cugetara la midiuloc de paralizare. Că se'l dea pe mană procurorilor? aru fi fi avutu a face cu 153 si pote cu 1530 de persoane. „Ci nu asia: Se punem coda la secur din padurea românescă, căci asia ne a mai succesu ie multe-ori.“

S'a disu sa s'a facutu. Onorabilii domni Vas. Mihalca, proprietarii Sigismundu Cziple totuodata fostu deputati la dieta din partidul dominanta si Iuliu Vincze, la care se alatură si dn. parochu Ioanu Fauru, au fostu, după spus'a diarielor magiare, actorii principali.

Eroului piesei (fără prima Donna) fu onorabil dn. Mihalca. Piesă stete din 3 acte. In act. I dn. v. comite declară, că a convocat acea adunare cu scopu că se consulte asupra votului datu de către adunare generale înținta de societatea teatru-

lui romanescu la Sigetu în Augustu a. c., de a se înființa si unu fondu pentru ajutorarea studentilor saraci romani, înse de religiune gr.-cath., prenumi spunu abia acum diariile magiare.

Actul II. Onorabil dn. Sigismund Cziple propune, că numai acei tineri romani se fia ajutati din venitul fondului, cari se voru distinge totu cu eminenție din limbă magiară, sau mai la inteleștu: cari se voru magiarisa si renega definitiv. S'a votat.

Actul III. sau descurcarea intrigei în piesă. Ce societate de teatru, ce fondu de ajutoriu pentru studenti? Cu totul despre altu ceva era se fia vorbă. Asia dara se scola onorabil dn. Iuliu Vincze mare proprietariu si fostu szolgabiro (pe romanesce judele sierbilor), pentru că intr-unu lungu discursu ultrapatrioticu se recomandă adunarei votarea unanimă a unei lungi resoluții, apelandu la patriotismul romanilor din acel comitat alu Marmatiei (Maramurasiu) că se condamne memoriașul din Sibiu cu totu principiile coprinse în acela.

Dupa dn. Vincze luandu érasi dnulu Mihalca cuventul, afurisì (kárhoztatni) si dsa memoriașul, apoi provocă pe adunare că se proteste (tiltakozni kell a szébeni memoriașum ellen).

Dupa acestea au pusu că se subscrise sau incă se pună degetul la unu protocolu ce li s'au pusu sub nasu; se adaoge apoi, că doi preoti n'au voită se subscrise si s'au retrasu.

Resoluția e lungă, pâna astazi însele o avem numai după telegramă, așteptamă publicarea textului autenticu, pentru că se revenim la ea.

Pâna acum avem la redactarea noastră vreo 18 corespondențe pline de laude adresate comitetului pentru acel memorial, si din acele 3 sunt germane; dara totu acele 18 pene amice se se ascunda de înaintea laudei si a valorei ce a datu on. dn. Mihalca, comandanții si cameradii sei acelui bietu memorialu prin comedie jocata in modu atât de simplu in capitala Marmatiei.

Amu disu modu simplu, că nu voimă se dicem naucu, si éta pentru ce:

1. Unu functionariu publicu descinde din capulu administratiunei in foru, la rola de agitatoru, de tribunu demagogu. In Elvetia, Belgie, Francia, Anglia, Italia unu functionariu publicu intr'o rola că aceea ar fi de siguru fluierat si aruncat cu mere putrede si cu óua clocite.

2. Ei afurisira acel memorial fără a'lui fi vedutu cu ochii, necum se'l fia cetitu cu atenție. Acei ómeni in Marmatia nu citescu nimicu pe lume romanesce, nici că sciu, nici că voru se citescă nimicu in limbă nostra, căci le este si rusine, dara si frica de magiar; apoi in limbă magiară s'au trimis numai alalta-eri in 23 Nov. căteva exemplare la Budapest'a, că numai in acea zi au esită dela compactoru.

In momentele candu era acestu Nr. sub presă, ne veni o scrisore fără dorită din Marmatia. Deocamdată numai atâtă: Din totu clerulu Marmatiei au fostu numai patru insă la aceea adunare; in seceia numai spre a protesta, apoi au esită, dara batjocoriti si insultati de către renegati. In Nruu viitoru mai pe largu.

Memorandum

către ilustritatea sa d. Dr. Joane Szabó episcopu gr.-cath. alu diecesei Gherlei,

in privintia convocarei unui sinodu diecesanu mestecatu, pentru vindecarea mai multor rane ale bisericei gr.-cath. tineretorie de provinciile metropolitană a Albei-Julie si Fagarasului, si resp. de diecesa Gherlei.)

(Urmare.)

Din acestea urmară si casuri de acele, de s'au ingropat betrani fără preotu, pentru că nu se potu intelege parochulu cu urmasii mortului despre vită, ce se pretindea pentru inproprietate. Asemenea chiaru in timpu de endemia scarlatinau au statu neingropati in 1861 mai multi princi căte 4—5 de odata, pentru că nu se potura invoi in privintia stolei. Despre casurile acestea si alte asemenei s'aru potă dă desluciri si adeverintie, de că ar fi de lipsa, si de că n'amu sci mai fiacare din noi căte unu casu său altulu de categoriile celor citate.

In urma, că se fia si mai batătoria la ochi acesta anarhia din biserică romana gr.-cath., si că se fia mai bine preceputa si de laici independenti a episcopilor sufraganei si nelegatură acestora de metropolit, unii ignorara de a'si primi santirea sa din manile metropolitului acestei biserice.*)

*) Canonulu apost. 34 prescrie: „Episcopii unei natiuni se cunoscă pre celu de înțai din trei densii, si se'l consideră că pre capulu seu, si fără invocarea lui

Deci înființarea celor două metropolie romane a produs efecte diametrale opuse, asia:

In metropoli a gr.-res. neunita a produs unitate ierarhica; in cea gr.-cath, anarchia, desordine, disoluție.

In metropoli a neunita, legatura fraternală intre clerici si lumeni; in cea unita nici o legatura.

In metropoli a neunita celu mai mare zelul din partea secularilor intru participarea la afacerile bisericescii si înaintarea acelora. In metropoli a unita indolenta, nepasare, letargia; pentru că, cum si aru potă manifesta interesare de acele afaceri dela a caror administrare, supraveghiere si conlucare sunt eschisi?

Intemeierea metropoliei gr.-or. neunite avu de rezultat: reinviarea si traducerea in vietă a drepturilor bisericei de ritul oriental grecescu, in sunetul ss. canone, asia precum au fostu acele usuate înainte de primirea s. unirii la a. 1701, intocmită acum după ideile vietiei constitutionale moderne si după gradul culturei poporului înținutiori de acea biserică. Cu unu cuvent: avu de rezultat constitutiunea bisericescă, ună dintre cele mai acomodate geniului poporului. Era intemeierea metropoliei unite avu de rezultat: mai totala sugrumare si a acelora sfemature de drepturi, cari se mai usuă pâna la intemeierea metropoliei rom.-gr.-cath.

In metropoli a neunita impreunarea si legatura sub unu capu a tuturor eparchielor episcopesci si a tuturor Romanilor de sub corona s. Stefanu, tineretori de acea confesiune; era in metropoli a unita imprasciare Romanilor uniti, imprasciare mai mare, de cătu cum fuse mai înainte, fiindu atunci imparții intre două episcopii, astădi intre patru.

6. Ce înriurintia au metropolie romane asupra moralitatii, religiositatii si a culturei poporului înținutiori de aceleia?

In metropoli a romana gr.-res. fiindu prelatii de acea convingere, că atâtă statul preotescu cătu si celu învestitorescu se crește in interesea moralitatii, religiositatii, a culturei intelectuale si a promovarei starei materiali a creștinilor tineretori de respectivă biserică; fiind eparchia episcopală pre cale constitutionale, in sinode mestecate de lumeni si preoti isi organiza seminariele sale, atâtă clericali cătu si preparandiali, după cea mai buna scientia si conscientia a celor mai interesati de fericirea eterna si timpurale a fiilor si urmăsilor sei. Apoi spre a'si crește atâtă clerici cătu si învestitori consci de destinația sa si petrunsi de obligamentulimplinirei cu acuratetă a afacerilor sale, totu cei interesati alegu in sinode mestecate personalulu învestitorescu la cestiunatele institute, si portă superinspectiunea asupra-le stabilescu obiectele de învestimentu după lipsa creștinilor si cu destinsa atenție la desvoltarea simtiului moral-religiosu, patrioticu si national. Totu asemenea se intempla si cu scolele elementare, desi acolo sunt inca multe de suplinit.

Cum s'au intempla acestea in metropoli a unita?

Aici există numai două seminarii clericali: unul in Blasius, altul in Gherla. In aceste două institute se crește junimea destinată a pastori cu timpul turmă cuventatorie. Dara la organizarea nici unui-a celor interesati — turmei cuventatorie — nu li s'au lasat nici celu mai micu amestecu; asemenea nu li s'au lasat asupra-le nici o supraveghiere. Tota conducerea o luara in manuri si prea santele sale archiereii, că cum clericii s'aru crește pentru prea santele sale, si nu pentru interesea creștinilor. In diecesea Gherla astădi, candu totu poporele culte ale lumii intregi au venit la acea convingere, că fiind, chiaru si clericul, in limbă materna se pote perfectiuna si pote mai usioru inainta in științie, de cătu in origine limba straină, in seminarulu diecesanu studiile, cu exceptiunea teologiei pastorale, se propună in limbă latina forte puçinu preceputa de cea mai mare parte a elevilor. S'ar parea: că cu scopu, că cu atâtă se scia mai puçinu din acele studii.*)

se nu intreprinda nimică de ceva însemnatate mai înaltă; can. 19 alu sinodului din Antiochia: Episcopus ne ordinetur absque synodo et praesentia metropolitani provinciae; can. 6 alu I. concilii ecum.: „Si quis absque metropolitani sententia factus sit episcopus, eum magna synodus definitu non esse episcopum“.

*) In Francia catholica studiile teologice se propun in limbă francesă, asia si prin mare parte a seminarilor din Germania; si totusi (să mai bine dicindu, chiar de acea) unde sunt teologi si scriitori bisericescii catolici mai eruditii si mai renomati, decât in desele tiere?

Diecesea Lugosiului si a Oradei-mare pâna acum inca n'au seminarii clericali. Cea dela Urbea-mare, inainte de segregarea Romanilor de către Ruteni, isi crescea clericii parte in seminariulu gr.-cath. dela Ungvár, si parte in seminariulu romano-catholic din Urbea-mare; acum acolo, apoi pre la Rom'a si Pest'a, totu in seminariie de ritulu latinu. Cea dela Lugosiu parte in seminariulu gr.-cath. romanu din Blasiu, si parte in seminariie de ritulu latinu.

Totu asemenea se intembla si cu preparandiele de scôle elementari. Ierarchia singura dispune si preste acestea in modulu celu mai absolutisticu. Dintre preparandii un'a e mai defectosa ca cea alalta.

Apoi cum se superinspectionédia scôlele elementari in intréga provinci'a metropolitana gr.-cath., si in specia in diecesea Gherlei? Ce ostenela se pune in estu respectu, in cea mai delicata intrebare? Inspectiunea scôleloru elementari o folosescu de unu „modus merendi“ dd. protopopi, cari esu de regula cam odata pre anu in fiacare comuna pentru diurne căte de 2—10 fl.; atunci isi facu si reporturile anuali despre starea scôleloru si calitatile invetiatorilor; de aici incolo preste anu raru le visita. Tota onórea exceptiunilor! Ce face preotimea? O parte nimica. Si aici onórea exceptiunilor! La un'a mare parte a pretilor scôla si invetiatori i sunt celu mai urtiosu objectu si subjectu, intru atâta, cătu nici órele prescrise pentru propunerea religiunei inca nu le observa. Preste totu anulu invetiamantulu elementariu e lasatu in scirea sórtei, fiacare invetiatoriu face atâta, cătu lu-taia capulu si lu-trage ánim'a. Din raporturile protopopilor se facu in urma la consistoriu tabelele statistice despre starea invetiamantului elementariu. Apoi cu aceste e inchiajata afacerea invetiamantului elementariu; de nu vomu mai mentioná inca decretele invetiatorilor, ce asemenea se dau din centruri, tacându de faimete ce se latise in anii trecuti despre classificarea comunelor in privinti'a sumelor, ce se pretindea dela fiacare separata pentru castigarea docenturei! . . .

Si ce e apoi resultatulu estoru organisatiuni, conduceri si inspectiuni diferite, si mai diametrale opuse un'a altei-a, in metropoliile romane? Care e efectul in metropoli'a gr.-or. neunita, si care in cea gr.-res. unita?

Ecă-lu! In biseric'a metropolitana unita, clerulu cu o mica exceptiune, se afla si asta-di in acea stare a culturei, cum a statu inainte de asta cu 30 ani; cu acea adaogere, că preotimea tînera are ceva mai multa spoiela esterioare de civilisatiune, dar — luandu preste totu — are cu atâta mai puçina civilisatiune interna si reale; preste aceea preotimea de asta-di, dupa ce obtine testiomiulu de clericu absolutu, are pretensiuni si pofta de 10 ori mai mari de cătu cei vechi, voiesce de odata se fia domnu, de unde urmădia că indata ce ocupa o parochia, totu silintiele li se concentrézia numai intru a'se inavut, — apoi clerulu nostru mai luminat se reduce la căti-va doctori de teologia si dreptulu canonicu latinu.*). Era clerulu bisericei metropolitane romane neunite, — care pâna la 1847 avea numai unu cursu teologicu de 6 luni frequentat in mare parte de juni, cari isi facuse studiele pe la monastirea dela Strimb'a Fizesiului, prin unele scolutie comunali, si puçini in cele normali si si mai puçini in cele gimnasiali ale altor confesiuni, — asta-di a apropiat in cultur'a eclesiastica pe ai nostri, că mane poimane se i intréca in cea civica.

Apoi invetiamantulu elementariu in biseric'a gr.-or., desi sunt inca multe defecte de suplenit, preste totu luandu stă mai bine, decât in biseric'a unita, in care mergemu retrogradu, si numai in forte puçine locuri (spre exemplu in scôlele grani-tiareci s. a. l.) poteniu dice că este o propasire imbucuratória; dar se observa totuodata, că aceste exceptiuni nu sunt a se ascrie ingrigirei resp. superioritatii eclesiastice, ci singuru numai altor superioritatii cu totulu independenti de acestea. Asia, luandu de exemplu partea moral-religioasa, in partile apusene ale diecesei Fagarasiului pâna in 1848 se afla o scolutia elementaria mai bună

sióra in Strimb'a Fizesiului. Acesta scolutia cu trei cursuri, statutoriu fiacare dela 1 Nov. pâna la pasci, pre langa o multime de candidati de preotia ce mergea in fiacare anu la teolog'a morale in Blasiu si Sibiu, da atâti cantori, cari scie tipiculu mai bine de cătu multi teologi de adi, in cătu pre acelu timpu se afla in fiacare comuna romana de ambele confessiuni in partea patriei de preste Somesiu si in Silvani'a căte 2—10 cantori, despre ce aru poté dă desluciri preoti, demnitari eclesiastici si alti barbati in vietia din generatiunea mai betrana. Era asta-di, dupa ce murira mare parte din cantorii cei betrani, asta-di abia se mai afla prin comune căte unu cantaretu, si acel'a inca fara cunosciinti'a notelor bisericesci orientali (a glasurilor) si a tipicului, desi adi se afla scôle prin tôte comunele, cu cursu obligatoriu de 7 ani.

(Va urmă.)

Romania.

— (Comerciulu de vite alu Romaniei.) Contrariu conventiunei comerciale ce avemu cu Austro-Ungari'a, granitie acestei statu sunt aprópe in permanentia inchise importului nostru de vite cornute. Suptu pretexte de epizootie, vecinii nostri lovescu in unulu din cele mai importante commerciuri alu tierei, cu tôte că de mai multi ani nu s'a mai semnalatu de locu in tiéra bôle de vite contagiose. Acestu faptu, care causézia daune considerabile comerciantilor nostri de vite, a fostu relevat de d. Cogalnicénu print'ò interpelare in siedintia camerei dela 27 Octobre. Dsa a probat că acesta interdictiune aprópe permanenta a exportului vitelor din Romani'a constitue o violare flagranta a conventiunei comerciale, care ar putea fi supuse unui arbitragiu exceptionalu.

D. prim. ministru a recunoscutu violarea conventiunei de către Austri'a, si a disu că, cu tôte silintiele guvernului, nu a putut pune pâna acum capetu acestei stari de lucruri abnormale. Abia acum in urma representantulu Austro-Ungariei in Bucuresci si alu nostru la Vien'a au avut asigurari positive, că fruntaria se va deschide.

Ar fi de dorit u că acesta se se faca cătu mai curéndu, că-ci mari sunt pagubele ce ne aducu aceste manopere neleale Austro-Unguresci.

(„Curier. financiar.“)

— (Cum se persecuta evreii la noi.) Citim in „Corep. provinciala“ din Piatra:

Dilele trecute aflasemu că se estrada peste frontieră evreiul Pineu Fainaru, care pórta mai multe pronume, fiindu supusu austriacu si neindelinindu conditiunile cerute pentru unu strainu. Ne bucuram că a inceputu si pe la noi unu controlu asupra atâtoru vagabondi ce se vedu plimbându-se si comitiându nenumerate rele; ce folosu? la noi că la nimeni! strainii cu fratii nostri gasescu totudeauna scaparea, o marturie sub-scrisa de căti-va a fostu de ajunsu, că trimetiendu-se la Bucuresci, se se suspende mesur'a ce se luase, si negustoriulu nostru cu siepte nume, se remâna totu lipitorea orasiului, că-ci acum mai multu că alta data va trebui se'si scóta din spinarea romanilor cheltuele ce au facutu totu cu romanii. Ale tale din ale tale.

— Din Romanu se scrie Postii urmatorele: „Israelitulu Solomon croitoru, ce-i dice si Haim, de locu, dupa cum se spune, din Bâcau, in nóttea de 29 spre 30 Octobre, fiindu depusu in arestulu comunei Damienesci acestu judetiu, a fostu surprinsu de sentinelu taindu-si gatulu singuru cu unu cutitu, si intrebatu că de ce face aceasta? elu a respunsu că totu are se fia pedepsit u aspru pentru faptele ce a comis. Transportat la spitalulu din Romanu si cu tôte ingrijirile medicale, ce i se dau, nu e sperantia de vindecare, că-ci ran'a e grava fiindu-gatlejulu de totu taiatu si betranu. Sermanulu, neresit u muri afara de pamentulu fagaduintie!

„Acestu evreu se deprimase cu furturile, pentru care a si fostu condamnat, si chiaru in 28 Octobre, candu s'a dusu la arestu, a fostu surprinsu cu o carutia cu doi cai de furatu.“

Afaceri bisericesci in Romani'a.

Discursulu prin care preas. sa mitropolitulu primatu alu Romaniei si exarchu alu Plaiurilor a deschis daunadi sessiunea anuala a sacrului sinodu, provocandu-se la o enciclica a santului patriarchu dela Constantinopole in urmarea publicarei prin foile periodice a descoperit u bisericei si natiunei pe scurtu, că o grea neintielegere se nascuse intre s. scaunu patriarchicescu alu Romei noue si intre biseric'a Romaniei, dara causele dissensiunei nu erau cunoscute mai de aprópe, că-ci epistoli'a santiei

sale a patriarchului, cu care mustra si infrunta pe hierarchii bisericei din Romani'a, inca nu era cunoscuta la publicul celu mare. Acum că o avemu si noi sub ochii nostrii, lasam se urmedie si aceea mai la vale; remane apoi că theologii si anume canonistii cei mai probati se studiedie delicatele cestiuni canonice si se'si dea opinionea loru ponderosa asupra coprinsului, si daca voiti a importantie acelui pasu facutu de către patriarchia asupra hierarchiei orthodoxe romanesci si serbesci din monachi'a austro-unguresca.

O scrisoare a patriarchului grecescu.

Etă scrisoarea pe care a trimis-o mitropoliei noastre patriarchulu din Constantinopole in cestiunea mirului. O damu că unu actu de rara obrasnicia. Preas. sa mitropolitulu nostru primatu a dovedit prin discursulu de deschidere alu sinodului, că nu'l dore urechi'a de astfelui de platitudini.

Joachim, prin mil'a lui Domnedieu Archiepiscopu Constantinopolelui, nouei Rome, si Patriarchu ecumenicu.

Preasante mitropolitu alu Ungro-Vlachiei, prea cinstite si exarchu alu Plaiurilor si locofitoriu alu Cesariei si Capadochiei, si ceilalti venerabili archierei din Romani'a de Domnedieu pazita, fratii nostrii iubiti intru santulu duchu si conslusbasi ai smereniei noastre, harulu si pacea dela Domnedieu se fia cu voi.

Din cele publicate in gazete, cu destula dorere si machnire ne-am informatu la timpu oportunu, că santi'a-ve, in dio'a de 25 Martiu, an. curente, in sant'a biserica mitropolitana din Bucuresci, ati procedatu la seversirea santrei santului miru, in deplina nesciintia a canonicei vostre autoritatii spirituale, adeca a preasantului nostru Tronu patriarchicescu, apostolicescu si ecumenicu si impotriva regulie in vigore din vechime in acesta regiune, si astfelui, in locu de pazitori, precum trebue se fiti, ai regulie pastrate in biserica, ati oferit u persoanele vostre unu tipu de neregularitate, care 'si atrage mustrarea meritória. Fiindu-că de toti se marturisesce că regul'a este unu lucru forte salutari si din cele mai necessarii si universale, si in lume nimicu nu este vrednicu de a se conserva fara regula si fara prevedere, din cauza că nu pote trai unu astfelui de lucru, dupa vechi'a disa. Că-ci cele esite din regul'a loru obicinuescu a se duce pe viitoriu intr'unu modu reu si neregulat si a nu mai fi stabile, că unele ce au perduto conditiunile inherente la starea loru si cari sunt trase candu aici, candu acolo, in modu desordonat si opusu. De aceea si vasulu alesu poruncesc Corinthenilor dicindu: „tote se se faca cu buna-cuvintia si dupa regula.“ Acesta regula care trebue conservata in tote, mai virtosu este necessaria a se pastră neaperat in cele duchovnicesci. Deci si santi'a-ve n'ar trebui nici se tolerati se se audia pomenindu-se neregularitate in diecesele Vostre, necum se o realisati Voi, calcandu e regula stabilita dupa unu obiceiu bisericescu forte vechiu; că-ci dupa glasulu prorocului „Duchulu celu santu v'a pusu si pe voi pazitori“ in cas'a lui Isailu si in cas'a lui Jud'a, că se fiti Voi mai inainte de totu, dupa porunc'a apostolicesca, tipu si exemplu in tote. „Pastoriti, dice fericitulu Petru, turm'a lui Domnedieu dintre Voi . . . facindu-Ve tipulu turmei“. Conformu acestora si divinulu Pavelu, acolo unde invită cum trebue se fia unu episcopu, poruncesc: „Feres-te de dorintele de inovatiuni, sciindu că produci certe.“ Tote acestea fiindu nisce invenitauri si XXXIV a canon. apostolicescu prescriindu formalu: „Episcopii fiasce-carui neamu se cuvine a cunoscere pe celu de antaiu intre dinsii si a'lu socotí pe elu că capu si a nu face nimicu de prisosu fara pararea lui“ trebui si santi'a-ve se se confórmă cu aceste porunci prescrise intru santulu duchu, si nu, pornindu din dorint'a de inovatiune, dorintia de care din copilaria ati fostu invenitati se Ve feriti, se cutezati se Ve abateti dela unu obiceiu, care este in vigore de secoli indelungati, acela adeca de a luá archiereu deosebitelor localitatii santulu miru dela preasantulu Tronu patriarchicescu, apostolicescu si ecumenicu, sub a carui jurisdicțiune cei 630 santi parinti, cari au constituitu alu IV-lea santu sinodu ecumenicu din Calcidona in Bithinia, au renduitu se fia supusi: „Episcopii din provinciile Pontului, Asiei si Traciei precum si episcopii provinciilor mai susu dise (aflati) intre barbari.“ Aceste fiindu astfelui si noi ascultandu glasulu apostolicescu, care poruncesc: „Veghiati asupra vóu insive si asupra intregei turme, asupra carei s-tulu duchu V'a pusu pe voi episcopi că se pastoriti biseric'a lui Domnedieu pe care a construit'o cu sangele seu propriu“, n'am indurat se treccem cu vederea indrasneti'a fapta seversita in tiéra-Ve preste ori-ce dorintia, fapta contraria din vechime in regiunea Vóstra, si am

*) Unu barbatu romanu, de frunte si multu es-pertu, ceti mai anu dreptulu canonicu serisu de unu dr. de teologia romanu gr.-cath., pâna candu cătra miduloculu cartiei dede preste acsim'a, că tota poteniu dice că este o propasire imbucuratória; dar se observa totuodata, că aceste exceptiuni nu sunt a se ascrie ingrigirei resp. superioritatii eclesiastice, ci singuru numai altor superioritatii cu totulu independenti de acestea. Asia, luandu de exemplu partea moral-religioasa, in partile apusene ale diecesei Fagarasiului pâna in 1848 se afla o scolutia elementaria mai bună

hotarită, atâtă despre acestu lucru, cătu despre ôre-care alte zvâne, precum este acelu despre stropirea și turnarea pe capu în locu de stilu botez, despre ingroparea bisericăsca a sinucisilor, despre calendarul gregoriano, despre demnitatea patriarcăsca și mai alte asemenea, am hotarită dicu, intru cătu privesce santirea mirului, faptu fiind dejă cunoscute, se scriemu santie-Vostră muststrandu-ve că unulu care V'ati facutu în turm'a Vostră tipu nu de ascultare si de supunere legala, ci din contra, preste poruncile apostolicesci și sinodicesci, exemplu de neregularitate si de nesupunere; dara in privinti'a celorulalte, considerandu-le inca că nisice simple svâne, se Ve invitamu se ne dati informatiuni lamurite despre veritatea loru sau nu. Asteptam uara respunsul Vostru asupra acestui punctu.

Harulu si mil'a lui Domnedieu se fia cu Voi. Juliu 10, anulu 1882.

(Semnatu) Joachim, Archieppu de Constantinopole, frate iubitu in Christosu. Urmăria iscaliturile a 11 episcopi orientali.

Statu'a lui George Lazaru.

Comitetul instituit pentru ridicarea statuie lui George Lazaru, a decisu in siedinti'a tînuta Marti in 26 Octobre 1882, sub presidenci'a dlui ministru alu instructiunei publice și cultelor, se se puna la concursu intre artistii romani, schiti'a pentru monumentul lui Lazaru, mai inainte de a se comandă acestu monumentu vreunui artistu romanu sau strainu.

Comitetul voindu se lase dniloru concurrenti tóta libertatea de actiune, le pune in vedere că: George Lazaru pe candu a implinitu marea sa missiune in tiér'a nostra, avea vîrsta dela 34 pâna la 38 de ani.

Cá fisionomia avea tipulu romanescu de preste Carpati.

Cá imbracaminte portă costumulu clericilor de preste Carpati.

Cá documente mai precise inse pentru inlesnirea lucrarei dloru concurrenti, comitetul pune la dispositiune :

1. Descrierea vietiei lui George Lazaru publicata in volumulu II din analele academiei romane.*)

2. Dosariu toturor notelor adunate prin secretariatulu comitetului, despre fisionomia, starea morală și portulu lui Lazaru, cu anexele celor dôue portrete schitiate, unulu de dnulu Stancescu altulu de dn. Marienescu.

Acestu dosariu se pôte vedea si studiá la secretariulu comitetului, in localulu gimnasiului Cantemiru din Bucuresci, strad'a Primaverei.

Pentru complectarea fisionomiei morale a lui Lazaru, dnii concurrenti potu simbolisá prin dôue baso-reliefuri facute pe piedestalulu statuie sale, scene din viéti'a lui, precum de pilda:

1. George Lazaru inaintea auditoriului seu;
2. Plecarea sa din tiéra.

Pentru aceste dôue baso-reliefuri, se se consulte traditiunile contemporanilor aflati in viéti'a, cum si alte scieri relative la viéti'a sa.

Marimea schitiei va trebui se fia de 50 de centimetri, afara de piedestalu.

Schiti'a pôte se fia facuta in pamentu, céra, gipsu etc., sau representata numai in desenmu cu umbra si lumina precisa.

Pôte fi asemenea facuta in acuarelu, sau in pictura cu ulei.

Terminulu pentru depunerea schitelor este dio'a de 2 Januariu 1883, pâna la 4 ôre p. m.

Aceste schitie voru fi depuse in salele espozițiunei permanente de bele-arte, curtea bisericei Stavropoleos, Bucuresci, unde voru stă espuse trei dile (dela 3—6 Januariu).

Judecat'a concursurilor se va face de cătra comitetul permanentu instituitu pentru ridicarea statuie lui Lazaru, la 6 Januariu 1883, la 2 ôre post meridiane.

Dupa judecat'a concursurilor, schitiele voru mai remanea espuse inca trei dile.

Comitetul ofera cá premiu pentru cea mai buna schitia, sum'a de lei 1500.

In casu candu dôue schitie voru presentá calitati mai egale, comitetul isi reserva dreptulu de a divide sum'a si de a oferí pentru schiti'a classata ántainu, sum'a de lei 1000, si pentru a dôua 500 lei.

Presedintele comitetului, P. S. Aurelianu.

*) Se affa publicata si in brosura separata de dn. G. Sionu, care a transmisu lui G. Baritiu 200 exemplarie. Se affa de vendiare cu 60 cri la librari'a W. Krafft in Sibiu.

Red. Obs.

Din Franci'a.

In primulu nostru de astadi relevaramu pe scurtu discreditalu in care cade parlamentarismulu in dilele nôstre. In acelasiu timpu diariulu „Unirea“ din Bucuresci face dupa diariele din Paris urmatorele observatiuni aspre asupra camerei legislative a republicei franceze, unde passiunile cele mai desfrenate in poft'a loru de resbunare au ajunsu in adeveru la culme asia, cătu multi politici credu că dilele republicei sunt numerate, precum fusesera ale celor doue precedente, una teroristica dela 1792 pâna la 1804, a dôua dela 1848—1851.

Éta in se dice si crede inca si despre a trei'a republica intemeiata dupa cele mai crunte versari de sange:

„Ceea ce se petrece acum in Franci'a, trebuie se umple de intristare ânim'a fia-carui prietinu alu acestei tieri.

Camera a continuat in siedinti'a dela 1 Noveembre si urmatorele, desbaterile asupra budgetului de culte. Cu acestu prilegiu s'au intemplatu lucruri ne mai intemperate. S'au votatu de către camere mai multe articole speciale a le unei legi, pentru că la votarea legei in totalu, acesta se fia respinsa.

Acesta pierdere de capu s'a manifestatu in deosebi la discuti'a asupra salariilor cardinalilor, arhiepiscopilor si episcopilor. — Propunerile ce facuse raportulu in acesta privire, cu tóte că erau espressiunea fidela a comisiunii budgetare, au fostu la inceputu cu desavirsire ignora. — Deputatulu radicalu Roche, unu seminaristu, crediuse de cuviintia a'si aratá ur'a de biserica prin cererea de a se reduce lefile archiepiscopilor. Elu propuse dara că aceste lefi se fia reduse dela cifra actuala de 45,000 fr. la 30,000, că numerulu archiepiscopilor se fia scadiutu dela 18 la 10 si celu alu episcopilor dela 69 la 50. — In zadaru observa sub-secretariulu de statu Deville, că acesta reducere nu se pôte face fără o lege speciala, in zadaru apera episcopulu Freppel starea actuala a bisericei, dejă destulu de slabita, camer'a adopta cu mare majoritate propunerile radicalului Roche. — Incuragiati de acestu successu fostulu seminaristu face a dôua propunere, dupa care lefile archiepiscopilor se se reduca din nou dela 30,000 la 15,000. — Camer'a primesce si acestu nou amandamentu. — La votarea articolului in totalu ce se vede in se? Camer'a flu respinge cu 268 voturi contra 201.

O confusie in adeveru republicana! Raportorulu cere atunci votarea sumelor asia cum s'au prevediutu de comisiune. — Votarea se face pe fația la tribuna. — Articolulu asia cum se gasia in raportu e primitu de camera cu marea majoritate de 310 contra 159.

O privelisce de felulu acesta n'a oferitu pâna acum de siguru nici unu altu parlamentu. Atâtă lipsa de seriositate, atâtă natangie! Nici macar despre presidentulu camerei nu se pôte dice că si'a facutu datoria cu pricepere. Sub titlulu de a voi se respectedie desaversit'a libertate a camerei, s'a facutu complicele prostilor ei.

Acesta intemplare a pricinuitu reu sange in tóta Franci'a. Diarele republicane sunt pline de regrete pentru cele petrecute, cele monarchiste triumfa si cu dreptu cuventu, că-ci evenimentele parlamentare dela 1, 2, 3 si 4 Noveembre, au datu republicei o lovitura care dupa imprejurari i pôte fi fatala.

Caracteristicu e, că partizanii dlui Gambetta votaseră toti pentru propunerile lui Roche, in vremece patronulu se tînea in rezerva.

Gambetismulu nu se recomanda de siguru Franciei prin acesta purtare.

*) Acesta femeia pre cătu de urta, pre atâtă de fanatică, comunista si petrolista turbata, a fostu si ea exilata, era dupa câtiva ani i s'a permisu reintorcerea in patri'a sa cu cei mai multi deportati, ea in se remasau totu nebuna.
**) Ferdele, miercie, lat. metreta (de cîte 16 cupe). Red.
***) Repetim ceea ce amu aratatu si altadata, că fara permissiunea autoritatilor administrative nu se mai potu face colecte; de aceea noi rogamu pe toti binefacatorii, că ajutoriile se le trimita de a dreptu la deregatoria locala prin post'a Desiu. Red.

Michel adaoga urcându-se la tribuna, că la din contra communistii o voru derima-o cu dinamita, (aplause).*)

E forte explicable, daca in aceste imprejurari d. Grevy, presedintulu republicei se occupa cu planulu realisarii unei partide republicane conservatoare, care se faca pace cu biserica. Se crede că d. Andrieux convertitulu, e designat a fi siefulu acestei partide.

Sciri diverse.

— (Onorata Redactiune!) In numele aloru 32 capi de familia resp. 138 persoane prin nenorocit'a arsura din 12 a l. c. intemplata că prin o furia in comun'a nôstra Sanpaaru, care asia a devenit la sapa de lemn, respective la agon'a fomei celor ajunsi la aceea. — S'au adunat din comun'a Sumurdacu 12 pâni, din San-Mihaiu 43 pâni, din Topa-deseră 34 pâni, 6 1/2 mesuri,**) fasole, 12 cartofi si 1 farina; din Berindu 33 pâni, 1 1/2 mesura farina si 2 kg de brândia; din Siardu dela dn. Krizbai Béla 23 pâni; din Sanpaaru dela Vas. Moldovanu 9 pâni.

Dara unu picuru de apa in marea amaratiune, prin care abia s'a potutu aliná fomea momentana, fără de care in se era peritiune. Speram dela indurarea publicului nostru romanescu si a stimabilei redactiuni pentru adunarea elemosinei, despre ce era publice amu dă séma; rogamu si pe celealte redactiuni pentru publicarea si amintirea acestei nenorociri deschidiendu colecte publice in stimat'a fóia ce redigeti***)

Sanpaaru, 20 Nov. 1882.

Gavrilu Horvatu
in numele celor arsi.

— (Clusiu, in 19 Noveembre 1882). Societatea de lectura „Juli'a“ a studentilor dela universitatea din Clusiu, conformu statutelor societatiei, va tiné concertul impreunat cu balu in 1 Martiu 1883.

Comitetul arangiatoriu s'a constituit in 11 l. c., alegându-se de presedinte T. Mihályi cand. adv., vicepresedinte D. Ciut'a juristu, secretariu J. Turcu med., cassariu J. Marincasiu jur. si controlorul E. F. Negruțiu medicinistu.

Bibliografia.

Memorandum celor 153 membrii ai conferentiei alegatorilor romani publicatu aici in Sibiu in tóte trei limbi ale patriei se affa depusu spre vendiare la librari'a W. Krafft, costa din fiacare limba trimis cu post'a 1 fl. si porto numai 5 cr., sau in afara 2 franci 50 centesime, computandu-se adeca agio in locu de porto, care aici se ia de fiacare exemplariu pentru strainetate cate 12 cr. v. a.

Observam in se, că din textulu romanescu se mai affa inca numai 347 exemplarie aici pe locu; de aceea toti acei domni amici ai causei, carii au luat asupra-le mai multe exemplarie sunt rogati, că daca le au mai remasau de prisosu, se binevoiesca a le remite că tu mai curendu, pe lângă comptu in regula.

— Cursu de fortificatie pasagera de capitanu Gr. Crainiciu, oficiariu de Geniu dela scôla de aplicatie din Bruxelles, prof. de fortificatie la scôla militara din Bucuresci, cavaleru alu ordinilor „Stéu'a Romaniei“ si St. Stanislas alu Russiei. Partea I. Istoriciu si technologi'a fortificatiei in generalu, cu unu atlas de XXI plansie. Figurile lucrate cu concursulu sub-locotenentilor C. Prezanu din Geniu si Ch. Popoviciu din Cavaleria. Bucuresci 1881. Deposu la autoru, strad'a Cometului Nr. 15 si la principalele librării din tiéra.

— Partea II. Principiele fortificatiei pasagere, cu unu atlas de XX plansie, coprindu aproape 400 de figuri. Lucrate cu concursulu dloru oficiari A. Saegiu din Geniu si C. Bratianu din Artilleria. Cursu aprobatu de consiliulu superioru alu armatei. Bucuresci, 1882. Tipografi'a Stefanu Michalescu, strad'a Covaci Nr. 14. NB. In ortografia s'au facutu ôre-cari modificari, consecuentu publicarei regulilor ortografice de cătra academia si conformu aprobariei cursului de cătra consiliulu superioru alu armatei.

*) Acesta femeia pre cătu de urta, pre atâtă de fanatică, comunista si petrolista turbata, a fostu si ea exilata, era dupa câtiva ani i s'a permisu reintorcerea in patri'a sa cu cei mai multi deportati, ea in se remasau totu nebuna.
**) Red. „Obs.“

**) Ferdele, miercie, lat. metreta (de cîte 16 cupe). Red.

***) Repetim ceea ce amu aratatu si altadata, că fara permissiunea autoritatilor administrative nu se mai potu face colecte; de aceea noi rogamu pe toti binefacatorii, că ajutoriile se le trimita de a dreptu la deregatoria locala prin post'a Desiu. Red.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariul lui **W. Krafft.**